

Универзитет у Београду

Факултет политичких наука

Наставно-научно веће

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 17.09.2015. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације мр Жељка Радовановића под насловом „Политичко-економска својства исламског банкарског система-корпоративна анализа“. После прегледа рада Комисија у саставу проф. др Драган Веселинов, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду (ментор), проф. др Драган Симеуновић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду и проф. др Дарко Танасковић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду подноси Наставно-научном већу Факултета следећи:

Извештај о прегледу и оцени докторске дисертације

1. Основни подаци о кандидату

Радовановић Жељко је рођен 14.02.1980. године у Ваљеву. Основну школу је завршио у Ваљеву као носилац Вукове дипломе. Ваљевску гимназију је завршио са одличним успехом. Све четири године проглашаван је за најбољег ученика одељења и једног од најбољих ученика генерације.

Дипломирао је на Економском факултету у Београду 2004. године, на смеру финансије, банкарство и осигурање са просечном оценом 8,75 и оценом 10 на дипломском раду под насловом „Секундарно тржиште хипотекарних кредита“. Добитник је стипендије Владе Републике Србије, као један од најбољих студената на трећој години студија. На истом факултету на последипломским студијама смер Актуарство је положио све испите са просечном оценом 9,5 и одбранио два

позитивно оцењена семинарска рада, након чега је 2010. године успешно одбранио магистарску тезу под насловом „Вероватноћа пропасти и стохастичко моделирање процеса ризика“.

Од 2005. године је запослен у Безбедносно-информативној агенцији Владе Р Србије. Као члан радних група Владе Р Србије учествовао је у изради Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, коју је Влада усвојила 31.12.2014. године и Стратегије истрага финансијског криминала за период 2015–2016, коју је Влада усвојила 14.05.2015. године. Члан је међуресорне радне групе задужене за израду Меморандума о сарадњи у борби против тероризма између Р Србије и Руске Федерације.

У својству аутора и коаутора објавио је више радова у домаћим и међународним научним часописима. Листа радова:

- Радовановић Ж., 2015., *Идеолошке основе исламског банкарства*, Национална безбедност, бр. 2(2015), ИССН 2406-1840.
- коаутор, 2015., *Порески и рачуноводствени третман јединствене туристичке услуге*, Туристичко пословање, бр. 15, стр. 17-28, УДК: 338.486.3:657
- коаутор, 2013., *Методолошки оквир стохастичког моделирања процеса ризика осигуравајућих друштава*, међународни научно-стручни симпозијум Инфотех-Јахорина, Вол. 12, стр. 607-610, Зборник радова електронско издање, ИСБН 978-99938-624-8-2.
- koautor, 2012., *The emission of the municipal bonds on financial market*, UNITECH 12, Technical University of Gabrovo, pp.III-66-70, ISSN 1313-230X.
- koautor, 2012., *Comparative analysis of methods of calculating the reservation of incurred but not reported damages*, UNITECH 12, Technical University of Gabrovo, pp.III-60-65, ISSN 1313-230X.
- koautor, 2012., *The influence of complexity of tourist services on the organization of a tourist company accounting department*, 1st Belgrade

International Tourism Conference, March 22-24, pp.465-474, ISBN 978-86-82371-35.-9

- коаутор, 2012., *Улога информационих технологија у развоју и примени методе стохастичких симулација код неживотног осигурања*, међународни научно-стручни симпозијум Инфотех-Јахорина, Вол. 11, Реф. Е-I-6, стр. 627-630, Зборник радова електронско издање, ИСБН 978-99938-624-8-2.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата мр Жељка Радовановића под насловом „Политичко-економска својства исламског банкарског система-корпоративна анализа“ написана је на 348 страна текста, од чега се четрнаест страна односи на списак литературе. Дисертација има теоријско-емпиријски карактер и поред увода и закључка чини је седам поглавља. Структура, предмет, циљ, методолошки и хипотетички оквир дисертације су у складу са пријавом дисертације. У научном смислу дисертација представља заокружену целину. Приликом израде кандидат је користио литературу (220 библиографских јединица) коју чине монографије, научни и стручни радови из страних и домаћих научних часописа, законски и подзаконски акти који уређују област финансија у исламским земљама Блиског и Далеког истока, резолуције шеријатских одбора, међународни стандарди финансијског извештавања, годишњи извештаји исламских финансијских институција и записници са конференција посвећених исламском банкарству.

Основна теоријска полазишта су базирана на обимној литератури, док су закључци, поред анализе практичног пословања исламских банака, засновани и на резултатима два емпиријска истраживања.

3. Предмет и циљ дисертације

Модел исламског банкарства, који своју идеолошку основу црпи из основних извора ислама, са посебним акцентом на његовим политичким и економским својствима, основни је *предмет* дисертације. Материју која детерминише његова обележја кандидат је груписао у неколико хомогених целина. Полазећи од политичко-социјалне димензије ислама, кандидат је најпре дефинисао улогу и положај политике и економије у исламу. Религија и политика у исламу, исламски верозакон- шеријат, начела, принципи и регулаторни оквир исламског банкарског система, његов историјски аспект, те организација и операције исламског банкарства и осигурања, као и питање конвергенције исламске и конвенционалне централне банке су структуриране хомогене и међусобно логички повезане предметне целине.

Основни *циљ* дисертације је тестирање и доказивање ауторске тврдње да је исламско банкарство, и поред значајних специфичности, дериват европског банкарског или конвенционалног система. Циљ рада се огледа и у доказивању тврдње да је све већем јазу између теоријског модела и савремене праксе исламских банака у финансијским системима који су званично шеријатски, највише допринела чињеница да концепт каматне стопе у исламској економији заправо никада није напуштен.

4. Основне хипотезе од којих се полази у истраживању

На основу релевантне научне литературе, анализе теоријског концепта исламског банкарства и пословне праксе исламских банака, као и сопствених емпиријских истраживања кандидат је тестирао и доказао следеће хипотезе:

- 1) *Савремено исламско банкарство је дериват европског банкарског система.*

- 2) *Исламско банкарство је због мањег финансијског потенцијала и недовољно диверсификоване понуде неефикасније у управљању трошковима и стварању профита од европског банкарства.*
- 3) *Оригинални елементи исламског банкарског и финансијског система су у процесу банкарске европеизације.*

5. Структура дисертације и кратак опис њеног садржаја

А) Структура дисертације

Садржај

Увод

- Предмет
- Циљ
- Хипотезе
- Методолошки оквир

I део Политичко-социјална димензија ислама

1.1. Ислам са становишта религијске типологије

- 1.1.1. Својства куранског монотеизма
- 1.1.2. Бог и човек у исламу
- 1.1.3. Секуларно и трансцедентно у исламу

1.2. Основни извори ислама

- 1.2.1. Текстуални извори ислама
- 1.2.2. Методолошки извори ислама

1.3. Социјално учење ислама

- 1.3.1. Социјална димензија основних верских дужности
- 1.3.2. Религија и политика у исламу
- 1.3.3. Класичне и модерне теорије о халифату
- 1.3.4. Спровођење политичке власти у исламу

II део Основе исламског финансијског система

2.1. Основни принципи исламског финансијског система

2.2. Регулаторни оквир исламског финансијског система

2.3. Шеријатски одбор

2.4. Однос према каматним и трговинским трансакцијама

- 2.5. Халал и харам послови
- 2.6. Појам и улога новца
- 2.7. Модели поделе профита и губитка
- 2.8. Зекат

III део Конвенционално (европско) и исламско банкарство

- 3.1. Генеза исламског банкарства
- 3.2. Структура капитала исламских банака
 - 3.2.1. Оснивачки улози
 - 3.2.2. Инвестициони депозити
 - 3.2.3. Текући (трансакциони) депозити
- 3.3. Финансијски инструменти дозвољени шеријатом
 - 3.3.1. Мурабаха
 - 3.3.2. Мудараба
 - 3.3.3. Мушарека (партнерство)
 - 3.3.4. Истисна
 - 3.3.5. Иџара (лизинг)
 - 3.3.6. Кард хасан
 - 3.3.7. Салам
 - 3.3.8. Мукареда
- 3.4. Изведени финансијски инструменти
 - 3.4.1. Сукук
- 3.5. Споразум „Базел II“
- 3.6. Исламске банке у САД-у
- 3.7. Исламске банке у ЕУ
- 3.8. Односи исламских и конвенционалних банака
- 3.9. Тржишна позиција и улога исламског банкарског система на глобалном финансијском тржишту

IV део Политичко-економске карактеристике савремених шеријатских финансијских система

- 4.1. Финансијски системи брањени шеријатом
 - 4.1.1. Финансијски систем Ирана
 - 4.1.2. Финансијски систем Судана
 - 4.1.3. Финансијски систем Пакистана
- 4.2. Мешовити (комбиновани) финансијски системи
 - 4.2.1. Финансијски систем Малезије

- 4.2.2. Финансијски систем Катара
- 4.3. Конвенционални финансијски системи у исламским земљама

V део Питање конвергенције исламске и конвенционалне централне банке

- 5.1. Основне функције централне банке
- 5.2. Централна банка САД-а
- 5.3. Централна банка ЕУ
- 5.4. Појам и улога централне банке у исламским земљама
- 5.5. Однос централне банке и других банака у исламским земљама
- 5.6. Централна банка Судана
- 5.7. Централна банка Ирана
- 5.8. Централна банка Малезије
- 5.9. Централна банка Саудијске Арабије

VI део Европско и исламско осигурање (такафул)

- 6.1. Појам и врсте осигурања
- 6.2. Принципи и улога осигурања на глобалном финансијском тржишту
- 6.3. Појам и врсте ризика
- 6.4. Организациони облици осигуравајућих друштава у САД-у
- 6.5. Организациони облици осигуравајућих друштава у ЕУ
- 6.6. Специфични организациони облици осигуравајућих друштава
- 6.7. Појам такафула
- 6.8. Модели такафула
 - 6.8.1. Мудараба модел
 - 6.8.2. Вакала модел
 - 6.8.3. Вакуф модел
 - 6.8.4. Комбиновани модел
- 6.9. Породични и општи такафул
- 6.10. Сличности и разлике европског и исламског осигурања
 - 6.10.1. Различити приступи у вредновању, анализи и управљању ризиком
 - 6.10.2. Финансијски пласмани исламских и европских осигуравајућих друштава
 - 6.10.3. Нови производи на тржишту осигурања

VII део Анализа ефикасности европског и исламског банкарског сектора

- 7.1. Методологија мерења ефикасности банке
 - 7.1.1. Показатељи ликвидности
 - 7.1.2. Показатељи профитабилности
- 7.2. Управљање имовином и обавезама (АЛМ модел)

7.3. Анализа ефикасности европског и исламског банкарства у земљама Голфског залива-директан ривалитет

Закључак

Литература

Б) Опис садржаја

Поред увода и закључка, дисертација се састоји од седам делова, који представљају заокружене и међусобно логички повезане целине.

У I делу рада кандидат полази од анализе и приказа политичко-социјалне димензије ислама. Како је позивање на шеријат, који произилази из Курана и Суне, специфично обележје исламског банкарства, у оквиру овог дела рада кандидат је посебну пажњу посветио основним изворима исламског верозакона. Кандидат закључује да је у циљу разумевања идеолошке основе и улоге исламског банкарства од суштинске важности разумевање односа ислама према политици и држави. У том смислу истиче да је у доктрини ислама искључиви циљ државе, а самим тим политике и економије, практична примена божанских закона. Полазећи од тврдње да исламски банкарски систем раније никада није постојао, те да се у основним изворима ислама, Курану и Суну, о њему не налазе конкретна упутства, кандидат закључује да своје теоријско утемељење и практичну примену исламски банкарски систем добија током XX века.

Принципи на којима се заснива исламски банкарски систем предмет су анализе II дела рада. Кандидат је на почетку дао приказ основних теоријских поставки идеалистичког, либералног и прагматичног правца исламске економије, након чега је анализирао карактеристична својстава исламског банкарства, која се огледају у шеријатом забрањеним елементима, као што су камата (*риба*), неизвесност и обмана (*харар*), хазард и елементи игара на срећу (*мајсир*). Сублимирајући различита теоријска схватања, кандидат закључује да је у савременој исламској економској теорији преовладао став по коме је арапски термин *риба* еквивалент (синоним) термину камата, што је имплицирало увођењу

забране свих врста каматне стопе. Сублимирајући теоријске поставке исламског банкарства, кандидат наводи да забране каматне стопе као опортунитетног трошка капитала и индексације финансијске имовине воде имплицитној забрани коришћења финансијских деривата. Међутим, истовремено указује на праксу исламских банака које у свом пословању користе све расположиве финансијске инструменте конвенционалног банкарства, укључујући и финансијске деривате. Том приликом исламске банке коришћењем принципа хијала или „правне смицалице“ дају облик правно дозвољених радњи оним правним пословима који су са становишта стриктне теорије сумњиви или забрањени. Предмет истраживања II дела рада су и методолошки оквири поступања Рачуноводствене и ревизорске организације за исламске финансијске установе (ААОИФИ) и Исламског одбора за финансијске услуге (ИСФБ), као две најважније међународне регулаторне институције исламског банкарства. Кандидат посебно истиче нормативно-дедуктивни приступ Рачуноводствене и ревизорске организације за исламске финансијске установе, која развија нови стандард само у случају непостојања адекватног конвенционалног рачуноводственог стандарда или у случају да постојећи конвенционални стандард није у складу са принципима шеријата. На крају овог дела рада кандидат анализира теоријске поставке редистрибуције прихода и богатства, којима се у исламу поклања велика пажња.

На почетку III дела рада кандидат даје приказ генезе исламског банкарства са посебним освртом на пословање, власничку и организациону структуру Исламске банке за развој, којој припада улога централне карице у механизму исламског међународног економског поретка. Предмет компаративне анализе овог дела рада су структура и карактеристике билансних позиција исламских и конвенционалних банака. Кандидат је поред класификације исламских финансијских инструмената извршио анализу њихове структуре, новчаних токова, права и обавеза уговорних страна. У делу који се односи на исламску обвезницу-сукук приказани су историјски преглед и структура тржишта. Указујући на значај антиципирања ризика у управљању банкарским операцијама, кандидат је посебну пажњу посветио смерницама Базелског комитета за контролу банака. Препоруке Базелског комитета су намењене конвенционалним банкама, међутим, на основу

одлука међународних регулаторних тела исламског банкарства и националних централних банака поменути сет препорука је обавезујући и за банке које послују у оквиру исламских финансијских система. Управо је имплементација смерница „Базел II и III” у готово свим шеријатским банкарским системима један од показатеља процеса европеизације оригиналних елемената исламског банкарства. На крају овог дела рада, кандидат је на бази анализе тржишног учешћа, вредности и структуре имовине исламских банака по земљама и регионима закључио да исламски банкарски систем чини „нишу“ глобалног финансијског тржишта. Позивајући се на податке Организације исламске конференције, кандидат посебно истиче чињеницу да је изузев банкарског тржишта Бангладеша, где је 65% вредности имовине сконцентрисано у активама исламских банака, на финансијским тржиштима других исламских земаља вредност имовине којом располажу исламске банке знатно испод вредности имовине конвенционалних банака.

Предмет критичке анализе IV дела рада су финансијски и политички системи земаља који су делимично или у потпуности засновани на шеријату. Имајући у виду да су у Пакистану, Судану и Ирану процеси исламизације банкарских система били стратешко државно опредељење, кандидат је у оквиру овог дела рада извршио анализу регулаторних оквира и праксе пословања исламских банака у тим земљама. Кандидат сублимира одређена обележја која су карактеристична за сва три система. Процеси исламизације банкарских сектора у све три земље започети су усвајањем сета закона у којима је елиминисање каматне стопе био један од приоритетних задатака. Процесима трансформације је претходила национализација банкарских сектора, при чему су најзначајнији елементи исламског банкарства настали преформулацијом концепта конвенционалног банкарства. Поред национализације банкарског сектора, формално брисање термина камата из свакодневне банкарске и практичне употребе, недостатак одговарајућих финансијских инструмената и одсуство монетарних механизма централних банака у потпуности компатибилних са шеријатом, основне су карактеристике сва три финансијска система у почетним фазама исламизације. На основу анализе регулаторног оквира и пословне праксе банака у Ирану, кандидат

закључује да се не може успоставити јасна суштинска разлика између концепта каматне стопе и минималне и максималне профитне стопе, као иранског алтернативног решења. Такође, закључује да до потпуног конвертовања из конвенционалног у исламски банкарски систем у Пакистану никада није дошло. Закључке базира на чињеницама да су влада и њене институције наставиле са праксом задуживања на конвенционалном банкарском тржишту, док је на основу анализе података из годишњих извештаја Централне и пословних банака установио да конвенционалне банке, по вредности имовине, имају веће тржишно учешће од исламских. У оквиру овог дела рада, кандидат је извршио приказ тзв. „риба случаја“, који се, дуже од 30 година, води пред Федералним шеријатским и Врховним судом Пакистана. Против политике и начина задуживања Владе Пакистана се, на основу шеријатске петиције бр. 115/1990, пред поменутиим судовима води поступак јер је Влада и поред законске регулативе којом се строго забрањује коришћење каматне стопе наставила да емитује каматоносне сертификате у чију куповину су улагана средства исламских банака. У оквиру поглавља које се односи на модел комбинованог финансијског система, у оквиру кога исламски и конвенционални банкарски системи коегзистирају, кандидат је анализирао финансијске системе Малезије и Катара. На примеру банкарског система Малезије кандидат је извршио емпиријско тестирање одрживости концепта солидарне поделе профита и губитка у пракси. На основу узорака просечних каматних и профитних стопа на орочене тромесечне, полугодишње и годишње депозите конвенционалног и исламског сегмента банкарског тржишта Малезије кандидат је испитивањем статистичке значајност разлике њихових средњих вредности, анализом варијансе с једним фактором (АНОВА) и израчунавањем мере заједничког варирања и степена повезаности у кретању утврдио да је концепт профитне стопе, који примењују исламске банке на тржишту Малезије, идентичан концепту каматне стопе, што је емпиријска потврда тезе да концепт каматне стопе у исламској економији у пракси никада није напуштен.

Конвергенција исламске и конвенционалне централне банке је предмет V дела рада. Након појмовног дефинисања и систематизације теоријских концепата

функционалних обележја централне банке у конвенционалној банкарској теорији, кандидат је сумирао основне теоријске поставке организационе и власничке структуре, улоге, циљева и инструмената централне банке у оквиру исламског банкарског модела, а који су постављени на конференцији посвећеној монетарној и фискалној политици исламске економије одржаној у Меки 1978. године. Кандидат закључује да се у оквиру исламске банкарске теорије истиче неопходност конвергенције конвенционалне централне банке исламском, али да до сада ниједан теоријски модел организовања централних банкарских активности на принципима шеријата није практично примењен. Закључак је базиран на резултатима компаративне анализе регулаторних оквира, организационе структуре, функција и пословне праксе централних банака у Судану, Ирану, Малезији и Саудијској Арабији.

У циљу уочавања и сагледавања свих актуелних процеса на тржишту исламског банкарства и њиховог рефлектовања на финансијски систем у његовој свеукупности, кандидат је у оквиру VI дела анализирао модел исламског осигурања-такафула. Након појмовног дефинисања и приказа најзначајнијих модела организовања осигуравајућих друштава у исламској економији, кандидат је на бази компаративне анализе са конвенционалним панданима донео закључке о основним обележјима такафула. Кандидат је закључио да се такафул заснива на начелима конвенционалних осигуравајућих друштава, и то друштава узајамног осигурања, братстава и друштава унутрашње осигуравајуће размене, која у различитим варијететима послују у земљама ЕУ и САД-а. Такође, кандидат је закључио да су рачунске основе такафул компанија у потпуности засноване на примени закона великих бројева, математике и статистике као и у конвенционалном осигурању, док висина доприноса директно зависи од нивоа смртности осигураника и каматне стопе, којима је објективно условљена и истовремено лишена било какве произвољности у њеном креирању.

У оквиру VII дела рада кандидат је анализирао ефикасност конвенционалног и исламског банкарског модела. Полазећи од методолошког оквира мерења ефикасности конвенционалних и исламских банака, кандидат је анализирао

структуру приходних и расходних позиција оба банкарска модела. Посебно је обрадио конвенционалне Међународне рачуноводствене стандарде које у пракси користе и исламске банке. У оквиру овог дела рада дат је преглед концепта управљања имовином и обавезама (АЛМ), који подразумева истовремено, симултано управљање позицијама имовине и обавеза, а у циљу управљања тржишним, кредитним и ризиком рочне и структурне неусклађености имовине са обавезама. Кандидат указује на парадигму исламске банкарске теорије и праксе. Наиме, како теоретски модел исламског банкарства, заснован на принципу солидарне поделе добитка и губитка, не предвиђа постојање ризика неусклађености активе и пасиве, а самим тим и ризика промене каматне стопе, било би очекивано да не постоји потреба за АЛМ техником у управљању операцијама исламских банака. Међутим, пракса исламских банака то оповргава. Кандидат прави паралелу са претходним деловима рада и емпиријском потврдом истоветности концепата профитне стопе у исламском и камате у конвенционалном банкарству и изводи закључак да је супротно теорији ризик приносне неусклађености имовине и обавеза реалност пословања исламских банака. Након приказа банкарског тржишта земаља које припадају Савету за сарадњу земаља Голфског залива (ГЦЦ) и осврта на резултате истраживања које је спровела ревизорска кућа „Ернест и Јанг“ (Ernst&Young), у оквиру овог дела рада кандидат је спровео друго емпиријско истраживање дисертације. На узорку од тридесет банака (по петнаест исламских и конвенционалних), које послују на подручју ГЦЦ-а, кандидат је тестирањем статистичких хипотеза кроз испитивање статистичке значајности разлика средњих вредности стопа приноса на власнички капитал и активу, а потом и рачуна трошкова извршио непосредно емпиријско доказивање хипотезе по којој је исламско банкарство због мањег финансијског потенцијала и недовољно диверсификоване понуде неефикасније у управљању трошковима и стварању профита од европског банкарства. Поменуте резултате кандидат је потврдио и применом методе мултивариационе анализе варијансе.

6. Методе које су примењене у истраживању

Кандидат је користио основне аналитичке и општенаучне методе, чијом применом је остварио основне циљеве истраживања. У прикупљању података примењено је испитивање и метода анализе садржаја докумената, пре свега на нивоу секундарне анализе резултата ранијих научних истраживања из одговарајуће литературе.

Приликом истраживања регулативе у области исламског банкарства и праваца хармонизације по земљама кандидат је користио аналитички научни метод уз допуну са историјским методом истраживања. Метод студије случаја и компаративни метод су коришћени код изучавања појединачних банкарских система, централних банака и специфичности билансних позиција исламских банака. Применом методе компарације кандидат је идентификовао сличности и разлике модела организовања конвенционалних осигуравајућих и такафул компанија, као и финансијских извештаја исламских и конвенционалних банака.

Коришћењем метода аналогije кандидат је указао на сличности и разлике појединачних финансијских инструмената дозвољених шеријатом и њихову заступљеност у финансијским системима исламских земаља. За објашњење релевантних квантитативних података примењена је квантитативна методологија. Приликом спровођења емпиријских истраживања, у другом и седмом делу рада, кандидат је користио статистичке методе, и то: тестирање статистичких хипотеза, АНОВА, мере заједничког варирања и степена повезаности и мултивариациону анализу варијансе. Метод синтезе је на крају коришћен за сумирање закључака, док је дедуктивна метода употребљена приликом извођења специјалних закључака на бази конкретних појединачних примера.

7. Остварени резултати и научни допринос

Дисертација кандидата Жељка Радовановића представља систематичан, свеобухватан и оригиналан научно-истраживачки рад. Поред аналитичког и мултидисциплинарног приступа у проучавању политичких и економских

својстава исламског банкарског система, посебан допринос дисертације огледа се у чињеници да су закључци засновани на емпиријским истраживањима и резултатима компаративне анализе исламског и конвенционалног банкарског система, како на макроекономском тако и на корпоративном нивоу, што је потпуно нов приступ.

Указујући на парадигму теорије и исламске банкарске праксе кандидат критички посматра предмет свога истраживања. Аргументовано, конзистентно и емпиријски повезује предмет и хипотезе са циљевима истраживања. Емпиријско тестирање одрживости модела солидарне поделе профита и губитка, као и потврда тезе да се концепт каматне стопе, као строге шеријатске забране, и даље користи у исламској банкарској пракси до сада није спроведено у нашој и нама познатој страној литератури.

На основу компаративне анализе банкарских система Ирана, Судана и Пакистана, пословне праксе исламских комерцијалних и централних банака није уочена јасна паралела и последична веза исплата по депозитима и приносне снаге одређеног пословног подухвата. Тиме је кандидат указао на неодрживост солидарне поделе добитка и губитка као темељног принципа исламске економске теорије, а што отвара потребу за новом научном расправом и верификацијом фундамената исламског банкарског система.

Посебан научни допринос се огледа у чињеници да је кандидат изнео емпиријски доказ да је исламско банкарство неефикасније у управљању трошковима и стварању профита од конвенционалног банкарства. Поменути доказ оповргава већинско становиште исламске банкарске теорије у којој се истичу његова оригиналност и ефикасност, док су уједначавање расподеле богатства и подстицање друштвене једнакости најчешће апостофирани циљеви постојања.

8. Закључак

На основу свеобухватног увида у докторску тезу мр Жељка Радовановића под називом „Политичко-економска својства исламског банкарског система -

корпоративна анализа", Комисији је част и задовољство да може са потпуним уверењем истаћи да је овај рад испунио највише теоријске и методолошке стандарде који се захтевају у изради најсложеније научне анализе. Проистекли резултати из Тезе су научна новост у области истраживања исламског банкарства. Ови резултати могу бити упутствени не само за разумевање финансијске праксе исламског банкарског сектора, већ могу бити и допринос за формирање политике и економских односа између носиоца конвенционалног и исламског банкарског система, што приказаном раду даје и друштвену вредност.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука да овај извештај о урађеној докторској тези мр Жељка Радовановића усвоји.

У Београду 03.11.2015. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф.др Драган Веселинов

Проф.др Драган Симеуновић

Проф.др Дарко Танасковић